

Risalet görevinde teklifin yeri

Ankara'dan Muammer Bey: "İşaratül İ'caz'da İleyke tefsirinde Peygamber Efendimiz'in (asm) "teklif" üzerine cüz'î ihtiyarıyla risaleti haml ve kabul ettiği yazıyor. Haml ve kabulünün teklife bağlanması ne manaya geliyor?"

TEKLİFİN MÂNASI

Risalet de olsa, ubudiyet de olsa, bir vazife için önce teklif, ardından kabul gelir. Teklif olmadan kabul olmaz. Teklif emir sahibinin şe'nidir. Kabul kulun şe'nidir. Bir emrin uygulanmasını teklif etmek, uygulayıcının şerefine ve izzetine binaendir. Teklif bir nezaket üslûbu olmakla beraber, uygulayıcının güvenilir olduğuna, dirayetine, iradesine ve asaletine de işarettir. Ezel canibinden gelen 1 "Elestü birabbiküm?" 2 bir gaybî teklif olmakla beraber; şu kitab-ı kebîr-i kâinatın tercüme-i ezeliyesi 3 kendisine nazil olan Resul-i Ekrem Efendimiz'e (asm) ilk gelen "İkra'!" 4 emri de bir zahirî tekliftir. Artık 23 yıl boyunca gelen her İlâhî emir bir tekliftir.

Bu lâhutî hadisede gördüğümüz, risalet görevinin Resul-i Ekrem'e (asm) teklif edilmiş olduğu, o zat-ı nübüvvetin de bu görevi kabul edip yüklenmiş olduğudur. 5

Teklif sözlükte birisine yapılması zor, ama önemli bir işi yüklemek demektir. Allah'ın emirlerinin insanlara yüklenmesi, Allah'ın emirlerini iletme vazifesinin peygambere yüklenmesi, Allah'ın emirlerini peygambere iletme vazifesinin vahiy meleği olan Cebrail'e yüklenmesi teklif ile ifade edilen iş ve emirlerdir. Allah'ın emirleri ile yükümlü bulunan, akıllı ve ergenlik çağına ulaşmış insanlara mükellef denmektedir.

Bir teklife ehil olmak için, kişinin kendisine yöneltilen hitabı anlayacak ve gereğini yerine getirecek güçte olması aranır. Teklife ehil olmak için akıl ve bülûğ şarttır. Dolayısıyla akıldan yoksun olanlarla çocuklar mükellef değildirler.

KİMLER TEKLİFE TABİDİR?

Cinler ve insanlar, Allah'a kulluk etmeleri teklif edilen varlıklardır. Cinlerin ve insanların yapmakla yükümlü buldukları işlere ve fiillere ef'al-i mükellefin denir. Cinlere ve insanlara mükellef oldukları emirleri getirmeye ise peygamberler mükellef kılınmıştır.

Melekler de görevlerini yerine getirmeleri açısından teklife tabidirler. Peygamberler her ne kadar gûnahtan korunmuş olsalar da, yani her ne kadar ismet sıfatına sahip olsalar da, imtihana tabi tutuldukları için Allah'ın emri ile mükellef kimselerdir.

Allah'ın ne peygamberlerine, ne de diğerkullarına zor ve imkânsız olanı, güç yetiremedikleri şeyleri emretmeyeceğine dair âyetler vardır. 6 Bu âyetler Allah'ın teklifteki şefkatinin de delilleridir.

Ancak bu âyetler Allah'ın emirlerinin kolay olduğu manasına gelmez. Cehd ve gayret gerektirir. Çaba ve çalışmayı iktiza eder. Tam bir irade ister. Ciddî bir niyetlenme ile yapılır. Zor imtihanlara tabidir. İmtihanlar geçildiğinde yüksek dereceler gelir. Neticesinde başarı lezzeti ve Cennet müjdesi vardır.

Bütün bu neticeler için teklif gereklidir.

TEKLİF RAHMETTİR

Öte yandan teklifte nezaket vardır, nezahet vardır, merhamet vardır, rahmet vardır, şefkat vardır, sevgi vardır, mükâfat vardır, inayet vardır, kolaylık vardır, gaybî yardım vardır, terfi-i makam vardır, yüksek rûtbeye giden yol vardır. Cenab-ı Allah teklif ettiği yolu kolaylaştırır. Teklif ettiği imtihanda ezilen kuluna yardım eder. Teklif ettiği iş kendisine zor gelen kuluna inayetini esirgemez. Teklif ettiği yolu arayan kuluna hidayetini esirgemez. Teklif ettiği ibadeti yapmaya güç yetiremeyen kuluna kolaylıklar lütfeder.

Bununla beraber, Allah'ın teklifine boyun eğmek elbette sabır ve dikkat ister. Resul-i Ekrem Efendimiz (asm) bu teklif ve tebliğ yükünün ağırlığındandır ki, Kur'ân âyetleri indikçe acele acele tekrar ediyor, hıfzına alıyordu.

Cenab-ı Allah buyurdu ki: "Sana vahyedileni anında bellemek için dilini kımıldatıp durma. Onu (göğsünde) toplamak ve onu (dilinde akıtıp) okutmak şüphesiz bize aittir. Öyleyse biz onu (Cebrail'in diliyle) okuduğumuz vakit sen onun kıraatine uy." 7

Teklifsiz emirlerde cebr vardır, zorluk vardır, şiddet vardır. İslâmiyet cebirden, zorluktan ve şiddetten münezzehtir. İslâmiyet kolaylık dinidir.

Dipnotlar:

- 1- Sözler, s. 135.
- 2- A'raf Sûresi: 172.
- 3- Sözler, s. 409.
- 4- Alak Sûresi: 1.

5- İşaratü'l-İ'caz, s. 67.

6- Bakınız: Bakara Sûresi: 233, 286; En,am Sûresi: 152; A'raf Sûresi: 42.

7- Kıyamet Sûresi: 16, 17, 18.